

ÖLÜMÜNÜN SEKİZİNCİ YILINDA MUZAFFER HACİHASANOĞLU

Bizler, yazarlarımızı yaşarken hırpalıyoruz. Öldükten sonra da gömüyoruz, hem de yapıtlarıyla birlikte. Karşı çıkmalıyız artık buna. Hele de ülkemizi, insanlarımızı, yaşantılarımızı, yoksulluklarımızı, mücadelelerimizi, öfkelerimizi, kinlerimizi avuçlayıp bize uzatmış; bu ülkede yaşamının sorumluluğunu gerçekten duymuş, duyurmuş olan yazarlarımızı unutmamalı, unutturmamalıyız. Muzaffer Hacıhasanoğlu da (18 Ocak 1985 yılında yitirmiştik onu) bugün eskimemiş yapıtlarıyla hatırlanmayı bekliyor...

1924 yılında Çankırı'da doğan yazar, orta öğrenimini Ankara Gazi Lisesi'nde tamamlamıştır. 1948 yılında Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi'ni bitirdikten sonra çeşitli ilçelerde sıtmayla savaş ve hükümet doktorluğu görevlerinde bulunmuş; daha sonra dahiliye uzmanı olarak 1953-57 yılları arasında Ankara SSK Hastanesi'nde, 1958-61 yılları arasında Tosya Devlet Hastanesi'nde, Ayvalık, Malatya gibi il ve ilçelerde çalışmış, bir süre de Ankara'da serbest doktorluk yapmıştır.

Muzaffer Hacıhasanoğlu'nun yazarlık uğraşısı da öğrenim yıllarında başlamıştır. İlk ürünleri şiir türündedir. 1943 yılında Büyük Doğu, 1944-46 yılları arasında İstanbul dergilerinde Muzaffer Doluca imzasıyla yayımlanan şiirlerini kitaplaştırmamıştır.

1947 yılında öykü yazmaya yönelmiş, aynı yıl Varlık dergisinde yayımlanan Bir Fotoğraf Canlanıyor adlı öyküsüyle edebiyat çevrelerinin ilgisini çekmiştir. 1951 yılında Bir Tespih Tanesi adıyla yayımlanan öykü kitabında da yer alan bu öykü, yazarın öykü dünyasının temel özelliklerini taşımaktadır. Yazarın yerde bulduğu eski bir aile fotoğrafındaki insanlarla konuşması biçiminde gelişen öyküde, dar gelirli bir ailenin kırık dökük hayat mücadelesi sergilenmektedir.

Yazarın, gerek kendi çocukluğundan, gerekse doktorluk yaptığı yörelerdeki yaşantılardan ve hayat koşullarından beslenen yapıtları arasında yer alan ve Vatan, Cumhuriyet, Milliyet gibi gazetelerde tefrika edilen Kasaba Kadınları, Evlerde Sevgi Yoktu, Tatsız Dünya, Emin Efendi adlı romanları da kitaplaştırılmamıştır. Buna karşılık, 1951 yılında Bir Tespih Tanesi (Varlık Yay.), 1954 yılında Bu Dağın Ardı (Varlık Yay.) adlı öykü kitapları birbiri ardına basılmıştır. Bu öykülerde, köy ve kasaba yaşantıları, toprakla boğuşan insanların, dar gelirli memurların hayat şartları, toplumsal düzenimizin türlü çarpıklıkları, «durum öyküsü» çerçevesinde işlenir. Hastanelerden, kahvehanelerden, istasyonlardan, otellerden, evlerin pencerelerinden kotanılmış zengin insan manzaraları çizilir. Yazarın, büyük ölçüde gözlemlerine yaslanan

rak kurduğu öykülerinde belli yaşam gerçeklerini saptadığı, ama bu arada sık sık hayal gücüne de başvurarak, konularını geliştirdiği, canlandığı görülür.

Nitekim, Hacıhasanoğlu da öykü anlayışını Türk Öykücülüğü özel Sayısı'nda (Türk dili, Sayı: 286, TDK Temmuz 1975.) şöyle ifade etmiştir; «...Ben öykülerimde olayı, kişileri, diyeceklerime yardımcı olarak kullanırım. İzlenimlerim öykücülüğüme yardımcı olmuştur; ancak hiçbir olayı baştan sona izlememiştir. Bir ucundan yakalamışumdur. Sonrasını, kendi kendime geliştiririm. Bir adam görmüşümdür bence ilginç olan, kurarım onun öyküsünü. Sormam kendisinden yaşamını. Bir söz duyarım, anahtar olur öyküme; söyleyenin yüzünü görmeye bile gereksinmem... Kesin bir sonuçla bitirmedim öyküm çoktur. Okuruma düşünme payı bırakmak isterim. Boşuna olay anlatmaktan kaçınırım. Öykümün söyleceği bir şeyler olsun isterim. Bitmeyen sorunu vardır, hem de pek çoktur, insanoğlunun. Öyküde insanı toplumu içinde gerçekçi açıdan görmeyi amaçlarım.»

Hacıhasanoğlu'nun 1979'da yayımlanan Eller (Aydınlık Yay.) adlı öykü kitabında yer alan öykülerde, «durum» öykülemesine, betimlemelere, yorumlara daha çok yer verdiği görülmektedir. Köy - kent yaşantılarının, sınıflar arası ilişkilerin, değişen hayat şartlarının aile yaşamlarına olan etkilerinin, kapkaççılık düzeninin sergilenip eleştirildiği bu öyküler konularıyla bugün için de güncelliğini korumaktadır. Yazar bu kitabıyla 1980 yılı Türk Dil Kurumu Öykü Ödülü'nü kazanmıştır.

1981 yılında yayımlanan Atatürk Bakıyor Bize (Varlık Yay.) adlı kitabında Hacıhasanoğlu'nun, Atatürk'ün kişiliğini, çeşitli konulardaki düşüncelerini, önyak olduğu inkılaplarını irdedelediği denemeleri yer almaktadır. 1951-80 yılları arasında çeşitli dergi ve gazetelerde yayımlanmış olan ve yer yer sohbet, yer yer mektup havasına bürünen, bazen dönemin ilginç olaylarına, bazen de çeşitli yazarlardan alıntılara yer verilen bu denemelerde yazar, Atatürkçülüğün, Atatürk inkılaplarının tamamlanmış bir şey olarak değil, tersine yıkılacağı yıkılmış, toplumumuzu ulusal benliğine kavuşturmuş ve gerçek yol gösterici olarak insanlarımızın önüne bilimi koymuş olan bir düşünüş olarak ele alınması gerektiğini vurgulamaktadır. Muzaffer Hacıhasanoğlu öykü ve romanlarında işleyip eleştirdiği dinsel bağnazlık konusuna da sık sık değinirken, Cumhuriyetin ilk dönemlerinden bugüne ülkemizin ekonomik düzenindeki bozukluktan ötürü, halk kitlelerini uyuşturabilmek için dinsel

duyguların istismar edildiği gerçeğine parmak basmıştır.

Yazarın kitaplaştırılmış tek romanı olan *Trenler Yine Gidiyor*'da (Yazko Yay. 1982); Cumhuriyetin ilk yıllarından II. Dünya Savaşına varan bir süreç içerisinde, evinden kaçan yoksul bir çocuğun yaşam mücadelesi, kendi ağzından anlatılır. Romandaki zengin tiplerle ve ilginç olaylarla çocuğun bilinçlenme süreci verilirken, aynı zamanda yanına sığındığı solcu Baba'nın birikimli, eleştirel kimliğinin yardımıyla tüm bir devir, Kurtuluş Savaşı'nın anlamından, Cumhuriyetin ilk devirlerinde yapılıp edilenlere, halkçılık adı altındaki yaklaşımlara, halkevlerine, oluşturulan vurgun düzenine, türedi zenginlere, sol görüşteki insanlara uygulanan baskılara, II. Dünya Savaşı yıllarında yaşanan yoksulluğa, çeşitli sınıflardan insanların bu savaşa karşı olan tutumlarına dek sergilenir, irdelenir ve eleştirilir. Klasik roman biçimindeki yapıtta, çocuğun düşlerine de yer verilmesi anlatımı canlandırıp zenginleştirmiştir.

Şiir yazmayı sürdürmeyen yazar, 1982 yılında, *Yaba* dergisinde yayımlanan yazılarında özellikle genç şairlerin şiirlerini irdemiştir.

Yazarın son basılan yapıtı, *Dağ Başındaki Ölü* (Yazko Yay., 1983) adlı öykü kitabıdır. Zengin tiplerin yer aldığı bu öykülerde, fantazilere yaslanıldığı da görülmektedir.

Muzaffer Hacıhasanoğlu'nun bütün yapıtlarında, çeşitli sınıflardan insanların gerek yaşantılarıyla, gerek davranış biçimleriyle, gerekse iç dünyalarıyla başarılı bir biçimde yansıtıldığı gözlenmektedir. Bunun yanında yine bütün yapıtlarında bazen satır aralarında gizli olarak, bazen de bizzat ete kemiğe bürünerek hep var olan bir tip. Bu, gezgin bir adamdır, hep yollardadır. İstasyonlarda, otellerde, kahvelerde, ıssız köy odalarında konaklar ve bu konuklardaki insanları gözleyip çizer, diyaloglarını bize nakleder ya da onların adına «hayat»lar hayal eder, yaktırır. Bu gezgin adamda yazarın, doktor olarak sürdürdüğü gezginliğinin payı var gibidir. *Yaba* dergisinde (Eylül-Ekim 1981) yazarla yapılan bir söyleşide «doktorluğunun, insanoğlunun sorunlarına çok yakından eğilebilmek bakımından yararlı olduğunu» belirtmiştir.

Yurdunu gezmiş, insanını tanımış ve bütün sorunlarıyla kucaklamış olan Muzaffer Hacıhasanoğlu'nu ve yapıtlarını unutmayalım, unutturmayalım.